

A' ROMAÍ TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szeredán 5. Novemberben 1788.

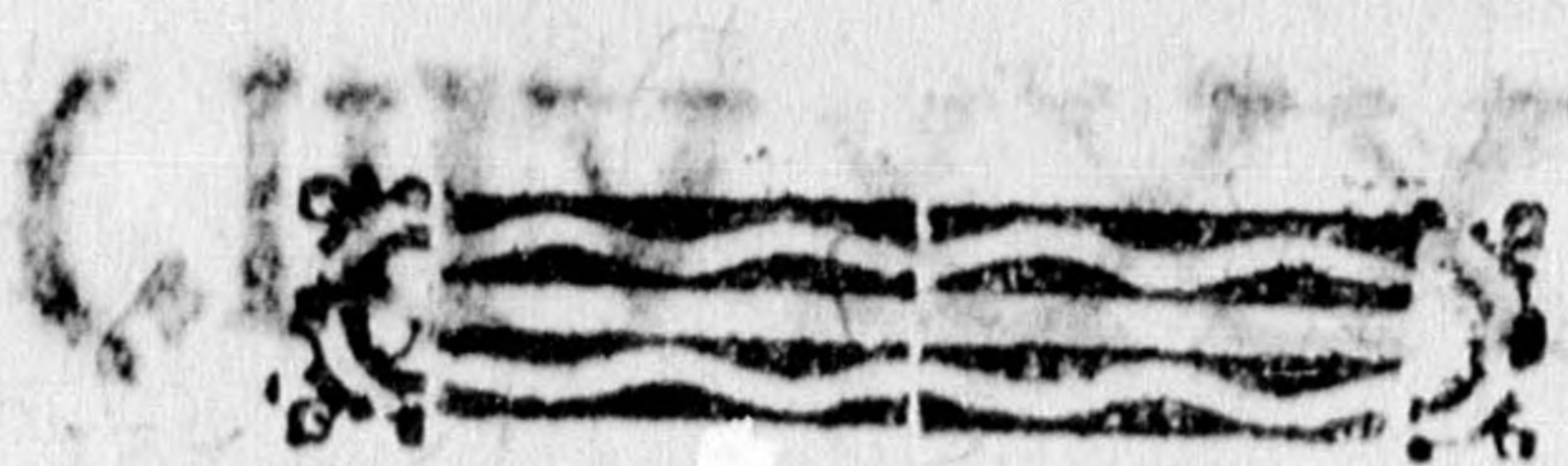
Hadi Történetek és némely környülállások.

Mint hogy minden más különös és közönséges
Mű Tudósításoknál nagyobb hitelűek a' Hadi-ta-
nátstól ki-adott Tudósítások, lássuk leg-előbb-is
azokat:

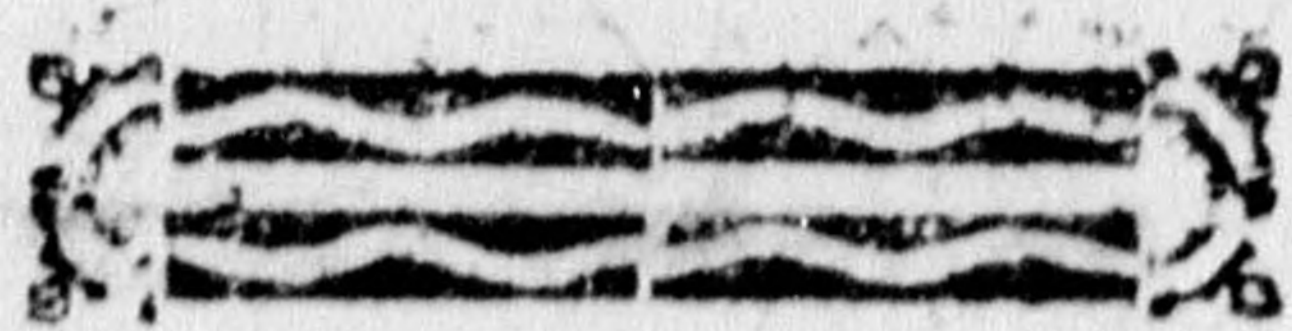
(* *) A' Fő-Tábori szállásról Oppovától Octob.
28-dikán költ: A' mint ő Felsége Táborát Lugosnál
helyhezette vala, azáltal nem csak az Erdélyel va-
ló közösülés fedeztetett; hanem az ellenségnek bej-
jebb harapozása-is, hanemha a' térségen meg-akar-
na ütközni, meg-akadályoztatott: de hírül hozatván

T t t t

Octob.

Octob. 10-dikén, hogy az ellenség *Káránszobesből*
Zlatinára, onnan *Arménisre* és rész-szerént hátrább-
 is húzódik; tehát ő Felsége meg-határozá, hogy a-
 zon vidéken csak F. M. L. Gróf *Vartenslébent*, az
 ezelőtt-is keze alatt lévő Sereggel hátra hagyván,
 a' *Méhádiai* völgy-felé indítsa, ő Felsége pediglen
 a' derék Táborral *Pántsova*-felé mozduljon, azon
 helységeből és vidékekből az ellenségnek ki-üzésére.
 Erre nézve ő Felsége 12-dikben *Lugosról* meg-indult,
 előre küldvén Generálmájor *Harrachot* egy lovag és
 gyalogokból álló Sereggel, nem külömben Generál
D'Altont, azon Sereggel, a' mellyet ezelőtt Gene-
 rál *Brechainville* vezérlett, de betegsége miatt el-ke-
 letett vala hagynia; ezen két említett Generálisok-
 nak ő Felsége olyan rendelést adott, hogy *Harrach*
 a' Táborral melyékesleg *Versetzen* keresztül *Ujj-Pa-*
lánka-felé, *D'Alton* pediglen *Karaszovai* völgyön ál-
 tal *Fejér-templom*-felé vegyék útjokot: a' Tábornak
 több részével, minthogy ő Felsége a' viznek nem
 léte miatt az egyenes úton *Versetz* vagy *Allibunár*
 felé nem mehetett, a' *Temes*-partján' nyomúlt-le, és
 20-dikban *Sakulába* meg-érkezett; a' hol 21-diken
 nyugvó-nap tartatott, 22-dikén pediglen *Jabukáig*
Pántsova-felé a' Táborral egy nagy útat tett. Azon
 Levelekből, melyeket Generál *Harrach* egy el-foga-
 tott Basánál találván a' Táborhoz küldött, nem
 külömben az elől-járó Sergeink által el-fogatott Tö-
 rököknek beszédjéből azt lehetett tapasztalni, hogy
Pántsovában két Basák vagynak a' kezek alatt va-
 ló Néppel, ezen-kivül a' Belgrádiak közül-is egy-
 néhány százan ottan vagynak; erre nézve ő Felsége
 rendelést tett, hogy azon *Pántsovában* lévő ellen-
 ségre,

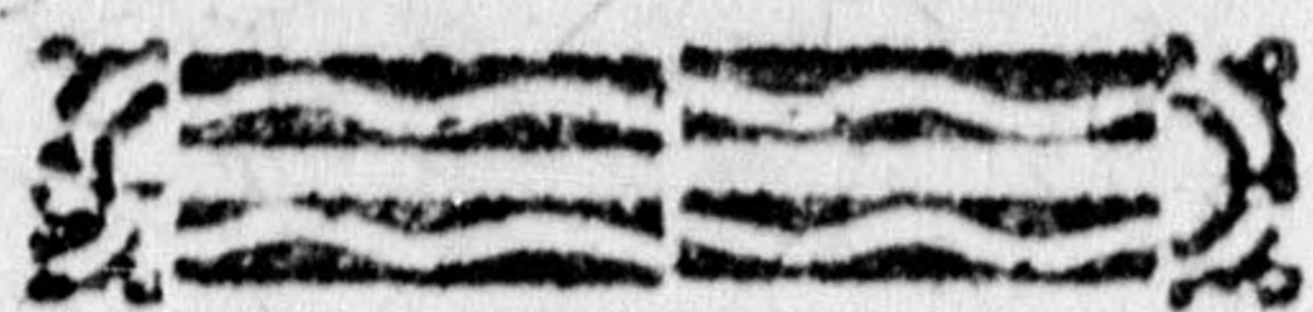

ségre, melynek számát mintegy 15-ezerre lehetett vetni, a' miéink következő napon rá-üsenek: de észre-vétetvén a' mi szélső őrizeteink által más napon hajnalban, hogy a' Törökök *Pántsovából* *Belgrád*-felé fel-indultak, már nagy részént a' *Te-mes* vizén által-is mentenek, és *Pántsovát* sok helyeken meg-gyújtották; tehát a' *Vurmzer* Húszár *Se-regnek* egy része, a' mely a' Tábornál vala, el-küldetett *Pántsovának* el-foglalására, és az ellenségnek kergetésére, ha annak hátúljáró *Sergét* utól lehetne érni. Ezen *Vurmzer* Húszároknak oda küldése olly foganatos vólt, hogy ők *Pántsovát* el-foglalták, az ellenséget utól érték, abból sokat le-apritottanak, ezek között magát-is *Memisch Basát*, a' ki *Pántsovának* Komendánfa lett vala, ugy öszve-vagdalták, hogy fél-hólton a' földön heverve maradott, annak lovát pediglen drága nyereg-szerszámjával és fegyvereivel el-hozták: ezen-kivül sok Törököt és szekereket el-fogtanak. Részünkről ezen viadalban, az el-esteknek és sebeseeknek száma mind öszve tsak 30-ra mégyen. Éppen azon napon érkezett *Generál Harrachtól*-is ő Felségéhez jelentés az iránt, hogy *Ujj-Palánkáról* és az ottan lévő *Kazármákból* a' Törökök fegyvernek erőszakja által el-üzettek, sokan azok közüll el-fogattak, és nagy része le-vá-gatott: sőt a' *Sántzban* lévő 420-ból álló Törökök, ollyan meg-edgyezés által, hogy ők bántódás nélkül el-mehetessenek; a' *Sántzot* fel-adni kényszerítették. El-érvén e' szerént ő Felsége azon tzeljät, hogy a' *Bánátnak* ezen része-is az ellenségtől megtisztittassék; tehát *F. M. L. Kláirfáitet* bizonyos *Sereggel Pántsovánál* hagyta: és minthogy a' *Belgrádi*

Törökök nem tsak a' *Pántsovaiak* által, hanem másfunnan jött Sergek által is meg-szaporittattak; ezért ő Felsége a' Tábornak több részével 25-dikben ide *Oppovára* indúlt, hogy a' *Zemlinnél* Generál *Gemin-gen* keze alatt lévő Sergekkel edgyesülve, az ellenségnek minden lehető szándékait meg-gátolhassák. Eddig a' Fő-Hadi-Tanáts jelentései. (**)

Nagy Betskerekről ezen hónapnak 23-dikán iratik, hogy ugyan ezen hónapnak 18-dikán reggel a' *Temes* vizén *Thomásfovetznél* egy hajókon álló hid készítettett vala, hogy azon a' mi Népünk által-takarodnék; de minthogy ekkor esöss és ködös idő vala, a' Törökök a' magok hasznokra fordíták ezen alkalmatosságot, rá-ütvén a' mi hid-tsinálásban forgolódó Sergeinkre, valakik közzüllök a' hidon hirtelen vízszá nem vonhatták magokat, azokat egy lábíg mind le-apritották. Ezen szerentsétlen történet fő-képpen a' hajót és hidot tsináló katonákat, az itt lévő Tábori Atsokat és az ezek' óltalmára vigyázó kemény-lövő Vadászókat találta. Mídon itt ezen veszedelem meg-történt vólna, általjövének az általunk tsináltatott hidon a' Törökök, és egészzen a' Magazinumokig menének. A' Bánátusi Német határnokoknak Kapitánnya *Rudivoi-navits* Ur egy Hadnagygyal és alatta lévő Népével 2 nagy széna *bugja* (*kaszal*) megé húzta vala magát, keresvén hirtelen olly sok rá-ütött ellenség előtt meg-maradandó helyet; de a' Törökök a' széna bogját is meg-gyújván, nyomba kergetik vala ötet éppen a' Tábori-szekerekig, hol minden Népével edgyütt egy lábíg le-aprittaték. Ezen veszedelemben mi 140 embert vesztettünk-el; a' Törökök

részéről esett kár nem tudatik ; mert csak 2 Török találtatott a' tsata-piatzon halva. Már ezen ellenség egy része meg-indult vala *Betskerek*-felé, midőn megláták, hogy a' mi Húszáraink *Orlovát*-felől sebess kalupban szárnyálnak, melynek szemlélésére leg-ottan visszátérének. Ez alatt a' mi Tábori szekereink és más Tábori gazdaságra tartozó dolgok között meg-elevenedvén a' félelmes mozdulás, csak nem olly zürzavar támoda mind *Lugosnál*; mert midőn ezen dolog történék, éppen akkor valónak véghetetlen Tábori dolgokkal meg-terhelt szekerek a' *Betskerek* felől jövő útban, 's meglátván a' Parasztok a' Törököket, mindent el-hányának, és *Betskerek*-felé vevék az utat. Minthogy a' Törökök azonnal visszátértenek, ezen zürzavar sem sokáig tartott; visszajöttek a' szekerek, és a' mit fel-szedhettének megint fel-szedték. Az által-jött ellenség' Izáma itten mintegy 1500-nak lenni tartatik.

Káránsebes 24-dik Octob. „ Ezen hón. 13-dikán a' *Vartensleben* Táborából 4 gyalog és 2 lovas Sereg ide érkezének. Ezen időtől fogva itten semmi nevezetes történet azon kívül nem esett, hanem hogy mintegy 500 főből álló szágodazó Török Sereg a' mi *Pikéteinkre* ütvén, az *Illyriai* Oláh Regimentből 50-vent le-vágtanak, és 2 Tiszteket a' Török fogságra vittének. — A' Hegyekeken már igen nagy hó vagyon, és itten 8 napjától fogva könyvezve keferég az ég, mely miatt a' fegyverben álló nedves köntösü Népnek terhes a' szolgálatja, és az eleségre tartozó dolgok' költöztetése-is igen nagy bajjal megyen végbe. — Törökök éjjel nappal

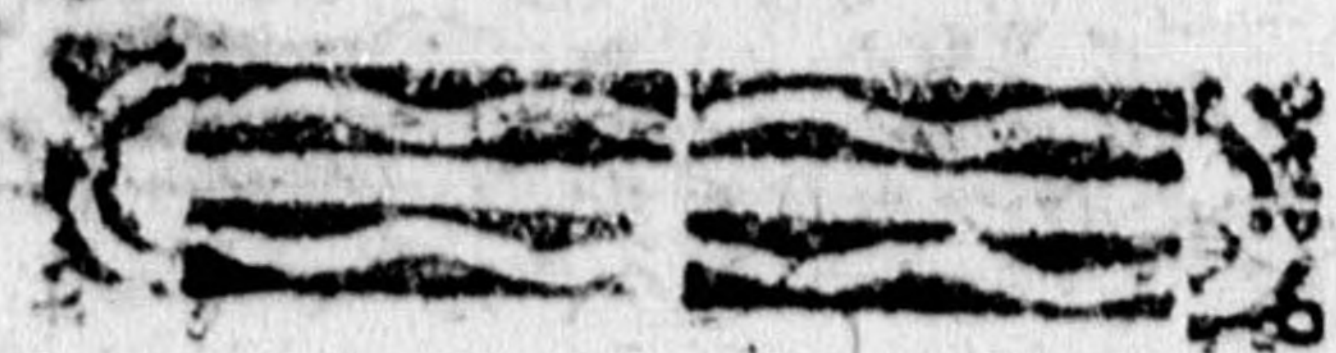

ásák magokat a' földbe *Méhádiánál*; de a' mint már most hozzá fogtanak a' dologhoz, rövid napok alatt más nótán fogják ezek járni a' tántzot.

Tóth-ország. A' mi *Grádiskánkból* a' m. h. 21. dikén iratik, hogy ama Nagy Vezér Báró *Laudon Ur*, nem leg-jobb egészséges környülállások között vólna. A' Horváth-országi Táborból ezek mentenek által *Tót-országba*; Generál *Schmakkersz*, *Schindler*, *Kaltschmidt*, és *Bubenhoven*, és azon 3 *Divisio Valdek* Dragonyosin és 2 *Divisio Tsatorinszki* Vasofsain kívül 8 *Bataliom* gyalogság u. m. Fő H. *Ferdinánd*, *Prájsz*, *Tillier*, *Langlois*, *Pellegrini*, *Ferdinánd Toskána*, *Károly Toskána* és *Stáin* Sergeikből egy egy *Batalion*. — Hogy vallyon Török *Grádiska* ezen esztendőben már fogé ostromoltatni, vagy nem? rövid órán meg-tudjuk; mert ennek meg-tudása iránt Báró *Laudon* Obestlájdinánt *Hüttel* Urat ő Felségéhez küldötte vala, ki a' m. h. 20. dikán éjtszakának idején érkeztén ő Felségéhez, leg-ottan vissza küldeté a' felelettél. Az ostromló eszközök azonban mind készen állanak Török *Grádiska* körül. — *Belgrádban* már egy darab időtől fogva tsendesség vagyon, miólta egynéhány pénzel terhelt szekerek meg-érkeztenek. — Hogy a' Nagy Vezér *Belgrádban* nintsen azt igaznak mondják; de hogy hol légyen és mire tzelezzon azt senki sem tudja: Sergének egy nagy részével tünt-el — majd ki-mutatja lalám valahol magát. — A' Kvártélyt készítő Politikusok már sok különböző helyeken tsináltak szállást a' F. Tsászárnak; de tsak alig ha *Zemlinben* nem léfzen ezen szállás; mert ott ő Felsége maga készíteti a' *Hóftatban* a' maga elébbeni szállását — azonban

ban a' környülállások határozzák - meg a' dolgokat.
— Azon *Ujj-Palánkai* történetről és a' Törököknek
viszsa-verésekről , mely itten fennebb a' Fő - Hadi
Tanátsnak jelentésében meg-iratott, a' *Budai Ujság*
Levél több környülállásokkal ilyen formán beszéll:
Hogy Generál Gróf *Harrach*, az *Eszterházi Miklós*
és *Pálfi* gyalog Regementekkel, nem külömben há-
rom osztály *Gréven* Húszárokkal *Ujj-Palánkához*
küldetvén Octob. 19-dikén meg - érkezek , a' mely
csak 4 mért-föld vagyon *Ujj-Palánkához* ; ottan 20-
dikán nyugvó nap tartatván, ezen következő
rendelések tétetének. Az *Eszterházi Miklós* Sergé-
ből 300 önként tsatázní akaróknak elejekbe adaték,
hogy az *Ujj-Palánkai* Kazármában lévő Törököket
támodnák - meg ; kiknek vezérlése bizatott vala *Zi-
gány* Kapitányra ; ezek közüll 60-non Fő - Hadnagy
Prodánovits keze alatt a' nagy kapunak bé - rontá-
sára rendeltettek , ugyan Fő - Hadnagy *Stupart* és
Szlavy All - Hadnagyok , mindenik 30 legénnyel a'
Kazármát körül vegyék , és ha szükség lészzen an-
nak ablakaira tüzeljenek ; az alatt Kapitány *Zi-
gány* a' maradék 120 legénnyel készen álljon , hogy
a' hol kivántatik az említett Hadnagyoknak segít-
tségül légyen : ha a' Kazármát el-foglalják, azután
Zigány Kapitány forduljon a' töltött Sántzra , és
annak jobb szárnyát támodja-meg. Ugyan azon idő-
ben a' *Pálfi* Regementbéli Kapitány *Friedburg* 100
emberrel a' Sántzra szem-közben-is ülsön rá, kinek
fedezésére az *Eszterházi* Seregbéli Kapit. *Hofmeister*
egy Kompániával és két ágyukkal tehetősön jelen
légyen. A' *Pálfi* Kapitány *Vajnovits*, a' Sántznak
bal - szárnyát támodja - meg ; kinek fedezésére két

Kompániával *Atanásziévits* és *Bedákovits* Kapitányok rendeltettek; ezen Sántznak ostromlására rendelt Tiszteknek és Sergeknek Vezérlése, az *Eszterházi* 2-dik Májor *Bárá Kölbélre* bízott. Az első Májor *Berge* 4 Kompániákból egy Kvarrét formáljon, és jobb-felől a' Kazármától a' Sántzra minél jobban lehet ágyuztasson; ugyan az *Eszterházi* Regiment *Obestere Gruber* 7 Kompániákból egy Kvarrét formálván, azzal elő mozduljon; ezen-kivül a' *Pálfi* Regiment még két Kvarrét tsinálván, a' Dunának partjára álljon vigyázatúl. A' 3 osztály Húszárokból elől-járó és hátul-járó Sergek formáltattak, és a' több rész, a' négy-szeglet formában álló gyalogság-mellé és közzé fel-osztatott.

Ezen el-mondott rendelés meg-lévén, az egész Brigáda *Versetzről* Octob. 20-dikán dél-utáni 1 órakor meg-indult, az egész következő éjtszakán a' leg-nagyobb lehető tsendességgel utazott, és 21-dikén virratra bé-érkezett *Ujj-Palánkára*. Kapitány *Czigány* a' maga Komondójával leg-ottan a' Kazárma ellen indula; de egy az ellenségnek száguldozó vigyázói közzül leg-előbb-is Fő-Hadnagy *Podánovitsot* meg-látván, nagy sikolytások között réája tüzet ada. *Podánovits* ezzel keveset gondolván, bátor-vitézséggel folytatá útját, az őrizőket el-kergette és erőszakoson ronta-bé a' kapun azon kívül, hogy csak egy embert-is el-vezített volna; a' többi Tisztek a' magok Népjeikkel nyomba követik vala ötöt és a' Kazármát meg-vevék, melyből ki-fzaladó Törököket a' Húszárok egy lábíg le-apriták. Ekkor Kapitány *Friedburg* 100 emberrel *Ujj-Palánkába* mene, Kapitány *Hofmeiszter* pedig a' maga Kom-

pániá-

pániájával nyomba követi vala ötét. Kapit. *Friedburg* azonnal meg-sebesítették, és Népe el-szélede; Kapitány *Hofmáiszter* pedig az ágyuzó töltéseknek kapujáig menvén a' magával vitt Tábori Atsokkal, ott azonnal meg-sebesítették; *Ranaki* All-Hadnagy vevé kezéhez a' *Commandót*, de ez-is tsak hamar agyon löveték, melyből a' következék, hogy innen a' Nép kár vallással kénytelenítették visszafizartérni. Ezután az *Eszterházi Miklós* Sergebéli Kapit. *Czigány* és Fő-Hadnagy *Prodanovits* fogának ezen ágyuzó töltéseknek meg-vételéhez; de ezek-is semmi-re sem mehetének. Kapitány *Czigány*, Fő-Hadn. *Prodanovits* és All-Hadn. *Gosztonyi* meg-sebesítettének; Fő-Hadnagy *Stupart* és All-Hadnagy *Szlávi* pedig meg-öletének. A' *Pálfi* Serge-is ekkor tsak ennyire mehet bal-felöl, hol Kapitány *Vajnovits* és *Smidt* sebbe esének. — — Az *Eszterházi Miklós* Sergének Májora *Kölbel* ezen tsatában magát nagyon ki-mutatta, ki a' leg-keményebb tűzben-is a' maga Népe körül nyargalt, azokat vezérlette és bátorította; nem külömben ezen Seregnek Obestere *Graber*, nagy szívü tselekedetekről adott példát, ki a' négy-szegü formában tüzelő Nép közzül a' Szabad-sereghez nyargalván a' tűzben, azokat mind szavával mind maga példájával Vitézségre ösztönözte — azonban — Itt a' Vitézség semmit nem használ vala; mert ezek a' Sántzok és ágyuzó töltések hasonlók valának egy Várhoz, annak töltései 4 öllpyi magasságuak, lajtorjaink pedig, hogy azokra fel-hágjunk, nem valának. Ezen töltéses Sántznak tsak egy bé-menő helye vala, mely nem tsak kemény ajtóval, hanem ezen-kivül kemény tölgy-fákkal-is

kal-is erősen bé-vala zárva, 's bé-rontására pedig egy *Hubitzánk* sem vala; — melyből a' következik, hogy az ellenséggel edgyezésre (*kapitulátzióra*) kellett mennünk, és azoknak szabad ki-menetelt engednünk. Az ellenség' belső-örizete, a' meg-hóltakon és sebeseken kívül még 450-főből áll-vala, és egynéhány fő Tisztekből. Ezek el-bo-tsáttatának, és a' miéink a' Sántzot, Kaszármát és *Palánkát* meg-szállák. — A' mi itt esett kárunk még nem egészen tudatik: az *Eszterházi* Sergéből 3 Tisztek és 20 köz-emberek estenek-el; 4 Tisztek és több mint 90 köz-emberek sebesítettnek-meg. A' *Pálfi* Sergének kárát valamivel kevesebbre vetik. Az ellenség közzüll *Palánkában* 60, és a' Sántzokban 80-vant találtanak halva. — Mi azt gondoltuk vala, hogy itt az ellenségnek száma csak egynéhány százra menne; de ezek 2000-nél többen valának; mert midőn a' miéink *Palánkára* ütöttek, az ott lévő Törökök nagyon meg-rettenvén, 13 hajókkal el-szaladtanak vala, és szaladtokban-is a' *Pálfi* Sergének tüze által sok kárt vallottanak. — Eszerént visszavettük *Ujj-Palánkát* az ellenségtől, és azon mesterséggel épített Sántzunkat, mely 36-ezer forintunkba került vala; de némely ujjonon érkezett Levelek-szerént 200 egynéhány embereinknek életek' fel-áldozásával.

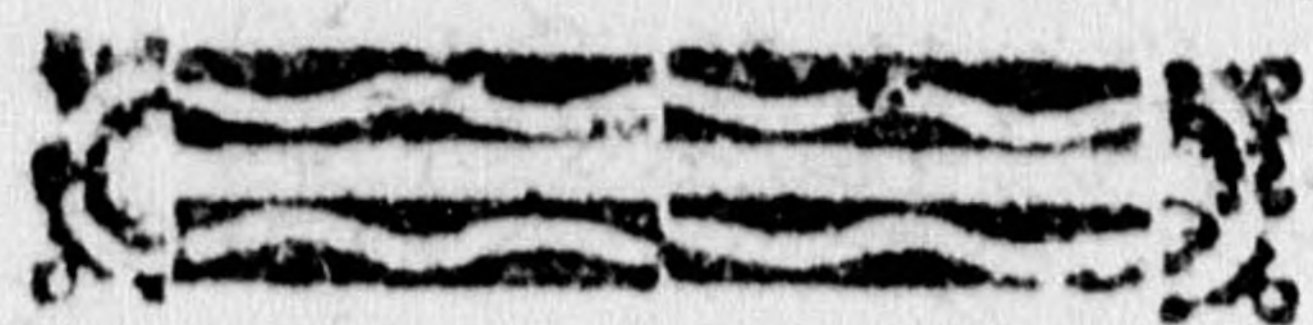
Elegyes Tudósítások.

Némely Levelek azt akarják erősíteni, hogy fő-igazgató Vezér *Lásci* Hertzegi rangot fogna érni, és így *Pétersburgba* fogna menni az edgyütt való hadakozásnak módjában dolgozni, mely-szerént fő

Vezér

Vezér *Laudon* venné keze alá az egész Tábort; de e' még nem bizonyos. — Ö Felsége és *Ferentz* fő Hertzeg igen fris egélségben vagynak; de a' Hertzeg *Kóburgról* vett Tudositások igen szomoruk: azt írják ezen kedves Vezérről, hogy igen terhes nyavallyában fekszik, és egész Tábora sirva könyörök az ő élete meg-maradásáért. Az a' Staféta, mely ezen szomorú hirt hozta, azt-is jelentette, hogy az ő el-indulásakor már 6-szor vágtnak vala rajta eret. — F. M. L. *Szauernek* adatott-által a' *Bukovinai* egy ideig tartó Vezérség, és megyen *Bukovina* felé. — Minthogy *Sirmia*-felől gyűlnek öszve a' menydörgéssel fenyegetődző fellegek, a' Felséges Tsászár-is Táborának edgyik részével oda vonta magát, és *Laudon*-is ezen hón. 9-dikétől fogva egy részével Táborának útban vagyon ide érkezni, és ő Felségével magát edgyesíteni. — Azok között a' *Familiák* között, (azt olvasam egy Levélből) melyek a' Bánátból el-szaladtanak, mintegy 6000-ren a' fő Vezér Gróf *Károly* Ur ő Excellentiája Erdélyel határos jószágaiiba, könyörületelségből bé-vétet-tenek. — A' *Brasóból* vett Levelek-szerént Generál *Splényi* Octob. 22-dikén Erdélybe *Beretz* nevü helységbe bé-érkezett. — Obester *Horváth* *Brasónak* Hósfátjaiban (*külső-része a' Városnak*) vagyon a' maga Népével szálva. — A' *Bozzai* 's *Ó-Sántzi* Passusokról az ugy nevezett *Hétfatura* a' Nép le-takaradott téli szállásra, és így Erdélyben a' hadi-nép a' határ-széleken lévő Helységeekben fog telelni. — *Otzakov* még nem az Oroszoké, noha nem régiben itten egy tsatában 1000 Törökök és Tatárok le-vá-gattak, 50-nen el-fogadtak, 3400 Ökrök és 4000 Júhok

Júhok az Oroszok prédájára jutottak. — A' Tábo-
ri fő Postamester *Held* Ur a' Tábornál, *Bisztritzai*
Ur pedig *Bétsben*, az utolsó életének 68-dik eszten-
dejében, a' m. hón. meg-hóltanak. — Püspök *Hús*,
ki a' miéink által fogságra vitetett vala, a' Török
mellett való pártfogásért és tanáts adásért (a' *Bu-
kovinai* Levelek írják) szabad lábra botsáttatott;
minekutánna azzal mentette volna magát, hogy ő,
mint Török Jóbbágy tartozott az ő Urához tsele-
kedetével és tanáttsával hüségesnek lenni, és ez-
után-is a' maga ujj Urához-is a' Tsászárhoz, mint-
hogy már egész *Móldova* az ő Felsége keze alatt
láttatik lenni, hüséges léfzen az utolsó tsepp vérig.

Fő-Had-Vezér Grál *Pallavitsini*, kinek majd
minden Ujság-Levelek már hélt hirét hozták vala,
még él; és *Temesvárt* múlatoz. A' Puska-gollyóbis
az ornak-gyökerénél szemöldek' alatt a' bal-szem
gödörbe, és onnét a' főbe bé-ment; a' szemnek hár-
tyájit el-szaggatta, és arra a' szemnek minden ned-
velségei ki-folytak, melyre a' szem-is örökösen el-
veszett; a' szem-gödörnek felső része-is egészfen el-
veszett, és az agy-velő a' bal-szemnek gödrébe ugy
le-ereszkedett, hogy kézzel érezni lehessen az agy-
velőnek fel-emelkedéfit akkor, mikor a' tüdő ösz-
ve-húzódik, és a' levegőt ki-lehellyük; le-szállását
ellenben akkor, mikor a' tüdő ki-tágasodik; és a'
levegőt a' mejjünkbe bé-vilzfzük. A' bé-lött gollyó-
bist soholt meg-nem lehetett találni. Octob. 18-dik
napján a' balyak-szemtsonton egy daganat támada,
melyben valami keménység éreztetett. A' Borbél-
lyok azon napon mindjárt a' daganatot fel-mettzet-
ték, és benne a' gollyóbist a' vak-szem-tsontnak tö-

rélivel edgyütt meg-találták, melyet mindjárt a' sebből ki-is vettek, nyilván való jobbulásával a' betegek. Ettől az órától fogva már meg-jelent, és nevededik a' reménység, mivel minden veszedelmes történetek múlni kezdettek; a' vér-folyás-is, mely ennek-előtte gyakran meg-jelent, már hatodik napja hogy ki-maradott.

Felséges Rendelések: „E' folyó esztendőben Juliusnak 16-dik napján költ F. Udvari Udvari Rendelés-szerént parantsoltatik, hogy ezen-túl a' Gyermekek, kik ezen Rendelésnek ki-jövedelekor életeknek 12-dik esztendejét még el-nem érték, ha valamely mesterségnek tanulására bé-állani akarnak, addig bé-ne vételsenek, még szokott oskolai bizonyító Levelet leg-alább 2 esztendeig tartott oskolába való járásról elő nem mutatnak. Mindazáltal fenn marad még-is az előbbi rendelés, mellyel parantsoltatik, hogy az idősebb iffjak Innep és Vasárnapokon azt, a' mit tanultak, meg-ujjittáfokkal kövessék. Budán 4-dik Septemberben 1787.

A' Felséges K. H. T. Tanátnak Februárius hónapnak 9-dikben közre botsáttatott Rendelése által parantsoltatik: hogy ezentúl akár-minémü károk, ugy mint szélvész menykő-ütés, viz-áradás, gyúlladás 's a' t. által okozott eseteknek ugyan a' T. H. Tanátnak lejendő bé-jelentése alkalmatofsiágaival a' bé-jelentés következendő-képpen légyen intézve.

Először: Hogy a' károsnak Háza-e', mezeje-e'; szöllője-e' vagy minémü vagyonyja illetődött, és ugyan azon kár hiteles meg-betsültetés-szerént mennyire terjedett légyen?

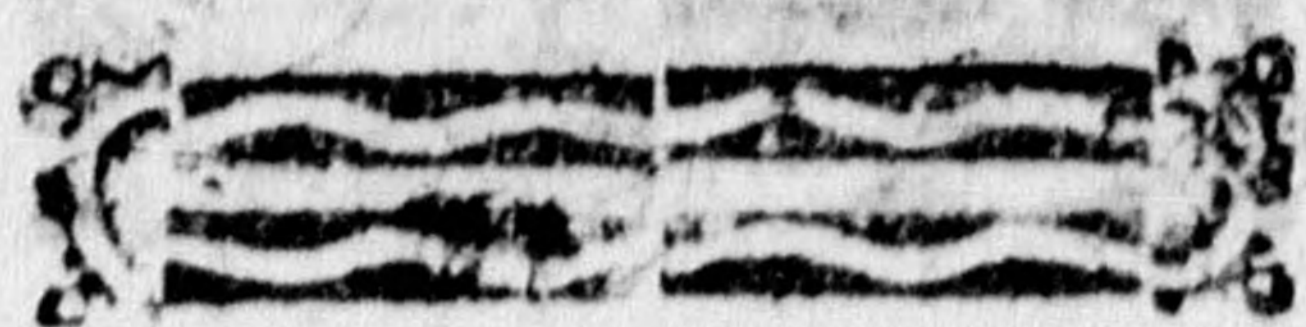
Másodszor : A' meg-károfolodott minden egygyes Jobbágnak kárban esett tulajdonnya *Dikális Conscriptio* által az adónak minémü Clafsifzában talál-tatik helyhez-tette ?

Harmadik : Hogy a' szenvedett kárhoz alkalmaz-tatott mérték-szerént a' Vármegye, az Adónak le-engedése eránt itéletet hozzon.

Negyedik : Hogy ezen Rendelés által egyedül tsak az említett Adónak el-engedése, és nem a' kárnak-is helyre állittása értetődgyék.

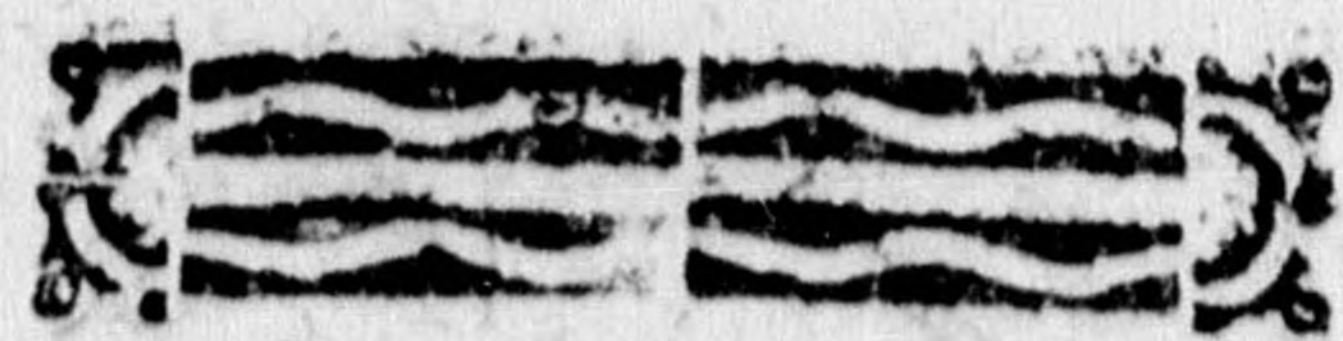
Jegyzések. A' Német Birodalom V. Kantzellá-riusa H. *Kollorédó* Ur a' múlt Szombaton meg-ha-la Bétsben a' Ts. K. Udvarban. — — A' *Toskánai* nagy Hertzegről az iratik, hogy minden órán a' Nagy Táborhoz fogna Magyar-orfzág-ra le-menni ö Felségéhez. — A' Tábori Posta-hivatal már 28-dik Octob. Zemlinben meg-érkezett vala, ennek pedig ott kelletik lenni, hol a' fő szállásnak és a' Tábo-ri Kantzelláriának; tehát ezek-is itt lesznek. — A' F. M. *Laudon* nyavallyás állapotjáról megint ujj Levelek érkeztenek. — A' Bánkó-hivatalbéli Ts. K. Tiszteknek az Octoberi hónapi fizetéseket ezen hó-napnak 8-dikáig halásztották azért; mert addig a' Tábori adót fogják ki-tsinálni. A' kinek 400 forint fizetése vagyon, attól el-húznak 10-et százból és így ezen mérsékelés-szerént; a' kiknek több fizetések vagyon többet — melyből azt itélik; hogy a' há-ború tsak alig ha tartós nem lesz.

Tudósítások. — Minekutánna T. T. *Ormosdy* *Pre-fectus* Ur, az *Erfekségi* Uradalmokban több ditsé-retes gazdaságbéli Regulátziokat tett volna, *Komá-rom* Vármegyében, (ugyan *Erfek-Ujvári* Kerület-ben is

ben-is *Bajesi*, *Farkasdi* és *Udvardi* határookban tapasztalván az *Zsitva*-vizének posványos helyeit; és rendetlen folyását, mely esztendőnként, az rétekben és legeltetésben mind az Uraságnak, mind az adózó Népnek az gyakorta való árodással nagy károkat okozott. Ezen ártalmas vizet, az Uraság költséggel kevés idő alatt 3200 ölekből álló egyenes tsatornát ásottatván. A' *Dominium Insinérje Vizer* Ur által szabad folyásra szerentsélen le-tsapol-tatta, és Septemb. utolsó napján tökéletesen el-is végeztette. Ezen hasznos munka által három határok-nak az a' jövendőbéli haszna vagyon, hogy 10971 Pofonyi mérő alá való föld, az szokott árvizek terhe alól esztendőnként ok vetetlen meg-szabadúl, és a' hol eddig posványosok valának, haszon vételre fordittatnak. *Költ Ersek-Ujvárban mind Szent Havának 1-ső napján 1788.*

Az el-múlt 1787-dik esztendőben Pofonyban *Véber Simon Péter* betüivel ki-nyomtatott *Ekklesiáé Agendának* negyedik Szakaszának ki-adásával, vá-rakoztam eddig azért, hogy mikor a' munka már Sajtó alatt vólt, meg-hallottam hogy más-is szándékoznék effélet Világ eleiben adni. Látván pedig, hogy tsekély köz-jóra való igyekezetem, nem vólt kedvetlen tellyefséggel mindenek előtt, ez Exemplárok alkalmasint el-kelvén; fokaknak kérésére a' negyedik Szakaszt-is szándékozom ki-botsáttani; a' melyben lélsnek az *Esztendőnek Nyári, Őszi és Téli idő-szakaszaira alkalmaztatott Templombéli három héti Közönséges Könyörgések*; hogy tsonkán ne-maradjanak a' 3-dik szakaszban már ki-adott Tavaszi-

idő szakaszra valók. E' mellett ennek Tóldalékjában leíznak, az ugy nevezett *Sátoros Innepekre való, Penitentiális Vasárnapra való, Ur-vatsorája kiszolgáltatása Ur-napjára való Prédikátziók előtt, és Katekismusi Tanítások* előtt mondandó *Templombéli Könyörgések*; más egyebekkel, a' mellyek még az Egyházi szolgálatra tartozhatnak, és a' három Szakaszokból ki-maradtak.

Minthogy pedig az első három Szakasznak kiadásában-is, nagy kárt vallottam azért, hogy a' Prénúmerátzió-szerént való árra-is, sok helyekről kezemhez nem jött mái napig-is; holott én az Exemplárokat azonnal kinek-kinek kezéhez szolgáltatam, magam költségemen; bizodalmasan jelentem, hogy ezen 20 árkusnál fellyebb menő 4-dik Szakasznak az árrát 10 garasokra azért határoztam tsak hogy a' kiknek kedvek lejénd ennek meg-szerzéséhez; azok az előbbi ki-adásban jelentett T. T. Kollektor Urnak által magokat előre nálom ugy jelentsék, hogy azon Urak által: a' Prénúmerátzióra való pénzt-is azonnal le-tegyék, 's hozzám küldjék, hogy ebben-is ne-károsodjam-meg. Külömben a' ki-nyomatás után, én a' Munkát a' Könyv-árulóknak engedem, hogy mint tettik, adhassák. Jelentem azt-is, hogy még a' három Szakaszból vagyon kezemnél 140 Exemplár; mellyeket a' ki-adandó 4-dik Szakaszszal 30 garasért meg-szerezhet, a' ki magát jelenti előre. Hogy ezen fáradságos költségemben kevés haszon legyen; az egy Summában terhelsen ki-adott költségnek tseppenként való vissza-térésén kívül, mutattya maga a' Munka, mely 4 Szakaszban 55 árkusnál fellyebb lévén, mind öszve tsak 30 garasul fizettetik. Iram Lofsentzon mind Szent Hav. 25-dik napján 1788.

Kármán Josef m. k.